

Hon na malé firmy

Je to hyenismus, zlobí se podnikatelé na likvidační kontroly

Zatímco většina zemí světa zachraňuje v době pandemie koronaviru své firmy a podnikatele, české úřady se naplno pustily do jejich likvidace. Jen několik měsíců předtím, než covid-19 ochromil tuzemské hospodářství, začala vlna kontrol, která podle odborníků nemá v Česku obdoby.

Stát a další veřejné instituce totiž začaly provádět kontroly malých podnikatelů způsobem, se kterým se nikdy předtím nesetkali. U firem, které v minulosti čerpaly dotace, začali kontrolóři požadovat výběrová či poptávková řízení i těch nejmenších zakázek za několik desítek, nebo dokonce jednotek tisíc korun. Až dosud bylo přitom zvykem, že podnikatelé u nejmenších zakázek pod 200 tisíc předložili čestné prohlášení, ve kterém potvrdili, že nevědí o výhodnějším dodavateli.

Nyní kontroly požadují vrácení dotačních peněz tam, kde malé firmy a živnostníci

ci nejsou schopni doložit výběrové nebo poptávkové řízení. „Za desítky let praxe jsem se s ničím podobným nesetkal. Když se loni na podzim objevil první podobný případ, předpokládal jsem, že jde o cílenou

„Jednotlivé procedury jsou natolik komplikované, že na dotace dosáhnou jenom velcí hráči. Ti malí si nemůžou dovolit armádu právníků.“

MONIKA HOHLMEIEROVÁ, Evropský parlament

snahu zlikvidovat konkrétní firmu. Pak ale začalo podobných kontrol přibývat, takže je pravděpodobné, že jde o rozsáhlejší trend,“ uvedl šéf jedné z poradenských firem zaměřených na oblast dotací, který si nepřál být jmenován, aby se do hledáčku kontrolorů nedostala i jeho společnost.

V době, kdy koronavirová krize vrcholila, začaly malé firmy dostávat výzvy k vratkám dotací a placení sankcí. Mnohé z nich přitom ve stejné době pomáhaly zdravotnickým zařízením či seniorům. Česko tak přistoupilo k pokutám a sankcím jinak než řada jiných zemí. Například Panama pokuty a sankce snížila o 85 procent.

MALÉ LIKVIDUJÍ, VELKÝM POMÁHAJÍ

Oblast dotací patří v Česku k posledním sférám, které se od divokých 90. let nepodařilo kultivovat. Hrozbou jsou především pro malé firmy, případně neziskové organizace,

keré si dlouhodobě stěžují na jejich vysokou rizikovitost, nepředvídatelnost a korupční prostředí. V tom s nimi souhlasí i ekonomové. „Dotace existují proto, aby vytvářely korupci a nekalou konkurenci,“ říká ekonomka Markéta Šichtařová ze společnosti Next Finance.

Právě příliš komplikovaná a nejasná pravidla vytvářejí v českém dotačním systému extrémně korupční prostředí. Od 90. let tak platí mezi českými podnikateli pořekadlo „Kdo neupláácí, ten vrací“, které poměrně přesně vystihuje, co je v Česku mnohdy cílem kontrol. Malé firmy upozorňují, že identické dotační programy v sousedním Německu mají až pětkrát stručnější zadání a pravidla. Vše, co má Česko v dotačních pokynech navíc, pak vytváří komplikované

„Postup kontrolních orgánů se ve světle současných událostí jeví jako zcela absurdní zneužívání pravomocí.“

TOMÁŠ PROUZA, Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR

a nepřehledné „minové pole“, kde každá věta může při budoucích kontrolách znamenat pro žadatele zdroj ohrožení.

Všimla si toho i nedávná kontrola poslanců Evropského parlamentu. „Jednotlivé procedury jsou natolik komplikované, že na dotace dosáhnou jenom velcí hráči – velké farmy a velké podniky. Ti malí si nemůžou dovolit armádu právníků. Nabyla jsem dojmu, že to není náhoda, nýbrž záměr,“ uvedla německá europoslankyně Monika Hohlmeierová při nedávné návštěvě Česka.

LHOSTEJNOST NIČÍ PODNIKÁNÍ

Proti korupčnímu a nepředvídatelnému dotačnímu prostředí v Česku se začínají stále více ozývat podnikatelské organizace. „V žádném případě nemůžeme dopustit, aby pro administrativní pochybení nebo nepochopení byly perzekuovány firmy. Budeme se bit jako lev. Naopak pro případy, kde dochází k úmyslnému zneužívání dotací, ať klidně dojde ke zvýšení trestní sazby,“ zdůraznil Jan Rafaj, viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR. Podle jeho slov by zároveň mohlo dojít k omezení pokut podobně, jako k tomu přistupují vlády v zahraničí.

„Jednáme o prominutí různých penále,“ doplnil Jan Rafaj.

Proti účelovým kontrolám vystoupily i další podnikatelské organizace. „Změny pravidel v průběhu hry jsou vždy nepřijatelné. Bohužel se to děje často a stát, tedy jeho úřady a úředníci, jsou v tom skutečnými mistry. Pokud však úřady mění pravidla, vždy samozřejmě v neprospěch podnikatelů, a to i nyní v krizi, nelze to nazvat jinak než hyenismem,“ konstatuje Radomil Bábek, předseda Asociace podnikatelů a manažerů.

Přístup úřadů se podle něj vymyká postupu v ostatních vyspělých zemích. „Taková lhostejnost a neúcta k podnikatelům asi nemá v našem civilizačním prostoru obdoby. Navíc je zřejmé, že snaha dostat pod kontrolu i malé zakázky do 200 tisíc korun je v duchu trendu této vlády zvyšovat moc nad podnikáním,“ dodává Radomil Bábek.

Po změně přístupu státu volají i další podnikatelské organizace. „V této složité době je namístě projevovat sounáležitost mezi státem a podnikateli, kteří spolu se svými zaměstnanci vytvářejí bohatství této země. Projevem sounáležitosti by měla být i větší velkorysost v kontrolní činnosti prováděné orgány veřejné moci,“ říká ředitel Odboru legislativy, práva a analýz Hospodářské komory Ladislav Minčič.

NEJASNÁ PRAVIDLA TRVAJÍ ROKY

Na nejasnost dotačních pravidel u výdajů pod půl milionu si podnikatelé stěžují dlouhodobě. Bohužel bez úspěchu. „Dle dotačních pravidel se muselo zajišťovat otevřené výběrové řízení u nákladů nad 500 tisíc korun. Postup u nákladů pod tuto částku nebyl nikde pevně stanoven, nicméně příjemce dotace i tak musel postupovat hospodárně. Problémem je, že nikde nebylo stanoveno, zda musí být zajištěno alespoň poptávkové

„Pokud úřady mění pravidla, vždy samozřejmě v neprospěch podnikatelů, a to i nyní v krizi, nelze to nazvat jinak než hyenismem.“

RADOMIL BÁBEK, Asociace podnikatelů a manažerů

O dotace žádají nastrčené firmy

Oblast dotací a kontrol firem je českými podnikateli kritizována dlouhodobě. I když vláda a ministerstvo průmyslu a obchodu slibují vyřešení situace již řadu let, situace se nelepší. Podniky v Česku se kvůli likvidačním pokutám souvisejícím s dotačními projekty dokonce naučily využívat postup, který je proti podobným praktikám úřadů alespoň trochu ochrání. Při žádostech o dotace zakládají dceřiné společnosti, které jsou formálním příjemcem prostředků. Pokud by účelová kontrola zlikvidovala firmu čerpající dotaci, neohrozilo by to mateřskou společnost.

řízení, což některé firmy s dotačním poradenstvím raději svým klientům doporučují, nebo jiný postup. Některé kontrolní orgány si tak povinnost hospodárnosti interpretují podle svého, a to nejpřísnějším možným způsobem. Pak vznikají uváděné problémy,“ vysvětluje Eva Svobodová, generální ředitelka Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR.

Proti chování úřadů v době koronavirové krize razantně vystoupil i Svaz obchodu a cestovního ruchu. V některých krajích totiž v době, kdy obchody bojují o přežití, vyjeli úředníci pokutovat nedostatky v nabídce z akčních letádků. „Nad tímto jednáním zůstává skutečně rozum stát. V době mimořádných nákupních manévrů a nepředvídatelného chování zákazníků, kdy bylo velmi obtížné zajistit samotný provoz obchodů a dostupnost potravin, přicházejí kontrolaři z krajského úřadu, aby zjistili, že v nabídce malého obchodu v Českém Brodě chybí několik položek oproti letákové nabídce. Postup kontrolních orgánů se ve světle současných událostí jeví jako zcela absurdní zneužívání pravomocí,“ konstatoval Tomáš Prouza, prezident SOCR ČR.

Již v minulých letech na pokřivení kontrol v Česku upozornila také Asociace českého tradičního obchodu (AČTO). Ta si stěžovala, že kontroly opakovaně omezovaly provoz malých českých obchodů, přestože měly výsledky v pořádku, zatímco asijským prodejním se vyhýbaly. Podle analýzy společnosti Nielsen přitom asijské prodejny nevydávaly účtenky až ve 47 procentech případů, české na tom byly výrazně lépe. ■

DALIBOR DOSTÁL (dostal@mf.cz)